

sche informatie over de probatietoepassing voorgeschoteld dat het totaalbeeld dreigt verloren te gaan. Dit wordt te weinig gecompenseerd door synthesewerk en kritische reflecties op de gehanteerde categorisering en opdelingen van het materiaal. Het geheel wordt een puzzel van uitvoerige maar al te fragmentaire informatie over de probatie.

Op de tweede plaats voelt men voortdurend aan dat de criminologische achtergrond van waaruit de studie is geschreven al te zeer is blijven steken in een traditioneel etiologische benadering van delinquentie. Gevolg daarvan is dat de analyse eerder gericht is op de individuele en particuliere facetten van de probatietoepassing, terwijl de rol van de probatie in het straftoemtingsbeleid weinig of niet uit de verf komt.

De conclusies zijn ontgoochelend omdat ze exclusief repetitief de voorname bevindingen samenbrengen.

Perspectief op verder onderzoek, intenvarisering en formulering van de talrijke hangende beleidsknelpunten zoekt men vruchteloos in de afsluiting van deze studie.

Opmerkelijk is dat ook maar enige verwijzing naar de degelijke empirische studie van K. Kloeck en H. Van Geel ontbreekt.

Globaal zou ik het een juridisch en, wat de probatietoepassing betreft, informatief een erg verdienstelijke studie willen noemen en ze ook als dusdanig willen aanbevelen.

Op het vlak van de analyse van de plaats van de probatie in het straftoemtingsbeleid schiet ze tekort. Hopelijk kan dit perspectief meer aan bod komen in het volgend rapport dat, naar mijn smaak, geheel de periode 1970-79 zou mogen omvatten.

Tony Peters

Van Houtte, H., (red.) De vreemdelingenwet; Commentaar op de wet van 15 december 1980, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1981, 195 p.

Dumon, W., Het profiel van de vreemdelingen in België, Leuven, Davidsfonds, 1982, 144 p.

Martens, A., Walley, L., Hobin, V. en Meulenaer, G., Verdeel en heers; Racisme als strategie, Berchem, EPO, 1982, 208 p.

De mate waarin een sociaal verschijnsel een maatschappelijk probleem is, kan in een samenleving als de onze onder meer worden afgemeten aan het aantal publicaties dat erover verschijnt. Zo bestaat er tegenwoordig een vreemdelingenprobleem. Waarom 'de vreemdelingen' zo'n probleem zijn geworden valt niet één, twee, drie, te zeggen. Is het omdat de haveloze immigranten uit de jaren '60-'70 zich bij ons aan het nestelen zijn en zodoende steeds luider hun stem kunnen verheffen om hun belangen te behartigen? Schept hun nesteling op een aantal plaatsen voor de gevestigde armere lagen van de bevolking nog minder kansen op de verwerving van schaarse goederen, zodat de (her-)verdeling van deze goederen daar haast als vanzelf een discussiepunt in de dagelijkse politiek moet worden? Is het omdat autochtone politieke groeperingen baat hebben bij zo'n probleem, bv. om hun programma voor de bevolking te kunnen demonstreren? Welke invloed deze en andere factoren met elkaar ook hebben gehad op de totstandkoming van dit probleem, nu het er is, is het in elk geval ook een interessan-

te zaak voor uitgeverijen, wier produkten op hun beurt de verdere ontwikkeling van het onderhavige probleem zullen beïnvloeden.

Hoezeer 'de vreemdelingen' een probleem zijn geworden, komt treffend tot uitdrukking in het feit dat op 15 december 1980 een nieuwe zgn. vreemdelingenwet werd aangenomen. Dat deze wet al vlug in boekvorm zou worden besproken lag dan ook voor de hand.

Minder vanzelfsprekend dan de redacteur van het eerste hierboven geciteerde boek in zijn voorwoord schrijft, is evenwel dat het 'voorbarig (zou) zijn om de prille wet, die nog door de praktijk concrete inhoud moet krijgen, uitvoerig te commentariëren'. Waarom zou een nieuwe wet, óók juridisch, niet 'uitvoerig' gecommuniceerd kunnen worden? Dit standpunt verraadt veeleer een juridistische opvatting van de rechtsgeleerdheid, waarin geen plaats is voor filosofische, sociologische of politieke beschouwingen.

Het viel dus te verwachten dat de bijdragen aan deze bundel in meerderheid slechts min of meer geslaagde transcripties zijn van de nieuwe wet en hier dus gevoeglijk onbesproken kunnen blijven. Voor wie met de vreemdelingenwet *sec* moet werken is het handig dat er met deze uiteenzettingen een aantal wegen door deze wet zijn gebaad.

Het enige artikel waarop de aandacht mag worden gevestigd is dat van R. Bollen over 'Sociale zekerheid en verblijf'. Interessant aan dit artikel is met name dat de schrijfster stelling neemt in de vreemdelingenkwestie. Het standpunt dat zij verdedigt is dat vreemdelingen slechts wat vreemde Belgen zijn en dus ook op het stuk van de sociale voorzieningen als volwaardige ingezetenen (zouden) moeten worden behandeld. Misschien moet hier voor de juristen aan worden toegevoegd dat het feit dat de schrijfster vanuit dit gezichtspunt de positie van de vreemdelingen beoordeelt, haar bij de bespreking van deze positie geenszins parten heeft gespeeld. Deze bespreking is helder geconstrueerd, erg informatief en goed geschreven.

Het laatste kan, jammer genoeg, helemaal niet worden gezegd van de stukken die L. Walleyn heeft geschreven voor *Verdeel en heers; Racisme als strategie*. Die worden gekenmerkt door grote wanordelijkheid, enorm gebrek aan informatie en losgeslagen beoordelingen. Het heilige vuur van deze anti-racist verpest zijn boodschap. Zijn soms rake opmerkingen bij het vreemdelingenbeleid dat de afgelopen jaren in België is gevoerd (in *Een racistische staat*) en bij bv. het optreden van de Liga voor de Rechten van de Mens (in *De anti-racismewet: een vitri-nestuk?*) gaan verloren in zijn bevlogen proza. Ronduit beneden alle peil is het stuk dat hij samen met G. Meulenaer heeft geschreven over 'De Jodenvervolging in België'. De beschrijving van deze vervolging zelf is een mengelmoes van anekdotes die niet te verteren valt. Het verband dat door de auteurs wordt gelegd 'tussen de massamoorden van de nazi's en de huidige maatregelen tegen vreemdelingen' is gewoon krankjorem. Kennelijk heeft de uitgeverij EPO, in haar haast om erbij te zijn, deze keer elk gevoel voor kwaliteit verloren. Zij had er beter aan gedaan om bv. M. Steinberg de jodenvervolging te laten beschrijven i.p.v. L. Walleyn, die vooral van diens boek gebruik maakt, met dit onderwerp te laten rommelen.

Gelukkig vangen enkele bijdragen van A. Martens en V. Hobin de misslagen van hun co-auteurs wat op.

De eerste vat in 'Van reddende engel tot zondebok' nog eens de belangrijke ideeën samen die hij de afgelopen jaren via onderzoek en actie heeft opgedaan. Zijn oproep tot 'Herstel van het arbeidersfront' klinkt sympathiek maar er wordt in het geheel niet aangegeven hoe dit herstel te verwezenlijken valt. Het meest belangwekkende artikel van de hele bundel is m.i. dat van V. Hobin over 'Racisme in de politiek'. Ofschoon zij hierin soms ook oordelen velt die mij te ver gaan omdat hun empirische grondslag niet veel voorstelt, maakt zij niettemin op een indringende wijze duidelijk dat zowel de Brusselse gemeentepolitiek als de landspolitiek racistische trekken vertoont.

Hobins bespreking van de problemen van migranten in het Belgische onderwijs en van de oplossingen van deze problemen is, zoals ze zelf schrijft, vrijwel volledig gebaseerd op het recente boek van Gailly en Leman hierover. Waarom dan niet deze auteurs uitgenodigd om aan de bundel mee te werken. Het soort intellectuele dieverij dat nu wordt gepleegd, werpt een bijtende smet op deze publikatie en haar uitgever.

Het grote algemene bezwaar dat tegen *Verdeel en heers* kan worden aangevoerd, is evenwel dat de betrokken auteurs zich helemaal niet hebben bevrijd van het taboe dat in socialistische en sociaal-democratische kringen rust op de vreemdelingenkwestie, en dat vooral bestaat in de miskennis van het feit dat in een aantal gebieden van het land de aanwezigheid van talrijke arme immigranten tegenwoordig voor grote groepen van de bevolking en voor het bestuur gewoon belangrijke problemen stelt. Op dit boek is dan ook volledig van toepassing wat W. Dumon in het voorwoord van *Het profiel van de vreemdelingen in België* schrijft: 'Zoals bij elke tegenstelling en conflict is de informatie er meer op gericht, de bevolking naar het eigen kamp over te halen dan wel een genuanceerd beeld te verschaffen van de situatie'.

Dumon zelf levert dit beeld ook niet, tenminste niet van dé situatie waarin de vreemdelingen hier te lande op dit moment verkeren. Zijn profiel van de vreemdelingen is erg oppervlakkig wanneer het gaat om de politieke, sociaal-economische en culturele omstandigheden waarin deze dagelijks verkeren. Informatief zijn vooral de cijfers over de demografische evolutie van de vreemde bevolking in België, haar geografische spreiding over het land en haar positie in het economisch leven.

Meer bepaald moet worden gewaardeerd dat Dumon niet alleen oog heeft voor de immigranten uit de landen rond de Middellandse Zee maar ook de in het algemeen meer geprivilegieerde gastarbeiders uit de omliggende landen ziet staan. Verder onderzoek naar de positie van deze categorie immigranten zou de moeite waard zijn. Het zou menig sprookje over hun lot ook naar het rijk der fabelen kunnen verwijzen.

Cyrille Fijnaut